

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Президент
Національного університету
«Києво-Могилянська академія»

А. А. Мелешевич

» березня 2018 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

для здобуття ступеня магістра за спеціальністю

034 «КУЛЬТУРОЛОГІЯ»

(галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»;

освітня програма: «Культурологія»)

Схвалено
Вченою радою
факультету гуманітарних наук
(протокол № 4 від 01 березня 2018 р.)

Голова Вченої ради
декан

 М. Л. Ткачук

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Фахове вступне випробування за спеціальністю **034 «Культурологія» (освітня програма «Культурологія»)** передбачено Правилами прийому до Національного університету «Києво-Могилянська академія» в 2018 р. для тих абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття ступеня магістра.

Фахове вступне випробування за спеціальністю 034 «Культурологія» має за мету з'ясування рівня професійних компетенцій, теоретичних знань і практичних навичок абітурієнтів з базових культурологічних дисциплін відповідно до навчальних планів бакалаврської освітньої програми «Культурологія» («Історія української культури», «Культурологія», «Вступ до теорії культури», «Загальна теорія культури», «Історія культури Європи», «Загальна історія мистецтва», «Соціокультурний розвиток людства» та ін.); визначення готовності вступників до засвоєння відповідної освітньої програми магістерського рівня.

Фахове вступне випробування за спеціальністю 034 «Культурологія» проводиться у формі **письмового екзамену**, під час якого кожен абітурієнт виконує **три завдання**, розміщені в обраному ним білеті.

Кількість білетів – 40

Тривалість письмового екзамену – 80 хв.

Зразок білета:

1. Особливості гуманітарної ситуації II половини XX – початку XXI ст. Школи, теорії, напрями в сучасній культурології.
2. Національне піднесення на Україні на початку XX ст.: західні та східні землі. Українська інтелігенція в революційних кризах 1905–1917 рр., у першій світовій та громадянській війнах. Ідеї українського лібералізму та націоналізму.
3. Формування стилю “Високої класики” в античній скульптурі.

II. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Особливості гуманітарної ситуації II половини XX – початку XXI ст. Школи, теорії, напрями в сучасній культурології.
2. Українська культурологічна традиція (Г. Сковорода, Т. Шевченко, П. Куліш, М. Костомаров, І. Франко, Є. Маланюк, В. Липинський, Д. Чижевський, М. Шаповал, Є. Шлемкевич та ін.). Сучасні українські культурологічні дослідження (М. Попович, С. Кримський, Д. Чмихов, В. Скуратівський, О. Петрова, О. Забужко та ін.).
3. Особливості герменевтично-феноменологічної орієнтації в гуманітарних науках наприкінці XX ст.
4. Рецептивна естетика Лютара та радикальна герменевтика Капуто.
5. Філологічно-культурологічна феноменологія художньої культури М. М. Бахтіна.
6. Дослідження ментальностей школою “Анналів”.
7. “Психологічний” напрям в культурологічних студіях.
8. Розвиток вчення Лакана про психічний апарат людини.
9. Особливість постмодерністської ситуації в гуманітарних штудіях.

10. Культурологічні бестселери: Хейзінга “Осінь середньовіччя”, Дюрант “Цезар і Христос”, Р. Барт “Міфології”.
11. Проблема методу в культурології.
12. Філософія науки останньої третини ХХ ст. та її вплив на методологію культури.
13. Культурологія та мистецтво “дешифрування” конкретних текстів та конкретних ситуацій.
14. Історія “Інтелектуальної пригоди” Р. Барта.
15. Риторика у культурологічних дослідженнях.
16. Література як проблема культурологічних досліджень.
17. “Наративний поворот” в культурологічних штудіях. Гуманітарна наука як книжкова чутливість.
18. Особистість як проблемне поле культурології.
19. Мовознавство та культурологія: вплив мовознавства на становлення семіотичних концепцій культур; текст як парадигма культур, а не поняття сучасної лінгвістики.
20. Гендерні дослідження в культурології.
21. Мовна концепція Р. Барта. “Лекція”.
22. Концепція задоволення від тексту Р. Барта.
23. Концепція “*erimeleia*” М. Фуко.
24. Сучасні оцінки З. Фрейда в контексті гуманітарних дисциплін.
25. Українські дослідники культури. Українська культура в світовому контексті.
26. Етнічні та етнокультурні процеси на території Європи у I тис. до н. е. – I тис. н. е.; індоєвропейська та слов'янська проблеми. Давні слов'яни, їх сусіди.
27. Слов'янська першооснова та іншоетнічні впливи у давньоруській культурі. Прийняття християнства. Східна та західна парадигми. Інтерпретація візантійської християнської культури через слов'янське.
28. Культурні світи на теренах колишньої слов'янської традиції. Сакральна (теологічна) та позасакральна культури.
29. Османський і мусульманський Схід та католицька Західна Європа. Україна в орбіті їх інтересів та впливів. Українські землі в складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (закони, мовний статус тощо). Виникнення козацтва як військового, ідеологічного та історичного явища.
30. Берестейська унія 1596. Братства та їх вплив на розвиток освіти. Книги та книгодрукування.
31. Українське бароко: витoki, періодизація, особливості художнього стилю “українського бароко” у XVII – XVIII ст.
32. Доба “просвітництва” та розвиток освіти на Україні в XVII – XVIII ст. Навчальні заклади різних рівнів; Києво-Могилянська академія. Філософська думка в Європі XVII – XVIII ст. та її рецепція на Україні. Григорій Сковорода.
33. Вищі навчальні заклади та центри культури в Україні в першій половині XIX ст. Зародження українського напрямку в літературі та культурі. Іван Котляревський та його “Енеїда”.
34. Панславистські тенденції в російській культурологічній думці XIX ст. Російське слов'янофільство та польське хлопоманство.
35. Пізній українській романтизм та слов'янська ідея. Т. Шевченко.
36. Україна та ситуація в російській культурі після ліберальних реформ. Культурницькі рухи на центральноукраїнських та західноукраїнських землях. Ідеологія громадництва та М. Драгоманов.
37. Формування ліберальної думки серед інтелігенції наприкінці XIX ст. “Нова генерація” в громадському русі. Реалізм та модернізм в літературі та мистецтві; тема України. Українська музика. Український театр.

38. Національне піднесення на Україні на початку ХХ ст.: західні та східні землі. Українська інтелігенція в революційних кризах 1905–1917 рр., у першій світовій та громадянській війнах. Ідеї українського лібералізму та націоналізму.
39. Культурно-національне відродження на Україні в першій половині 1920 рр. “Український комунізм” та політика українізації. Напрямки та течії в українському мистецтві, літературі, музиці.
40. Поворот до тоталітаризму в державній та культурній політиці СРСР. Ідеологія “соцреалізму” в державній політиці.
41. Українська радянська культура у повоєнні роки. “Соцреалізм” та альтернативні напрямки в мистецтві. Українська наука в загальнорадянській системі. “Шістдесятники” та дисидентський рух. Національне відродження кінця 1980 – 1990-х рр.
42. Античний тип культури. Культурна специфіка еллінського світу.
43. Соціокультурне явище античного полісу. Полісна аксіологія.
44. Елліство і варварство як соціокультурні антиподи.
45. Агоністика як принцип грецької культури.
46. Діонісійське та аполлонічне світосприйняття греків (психологічні передумови еллінської культури)
47. Естетичні принципи грецького життя та світогляду. Космос як категорія грецької культури.
48. Грецька пайдея. Риторика і філософія як конкурентні інтелектуальні практики.
49. Поет і поезія в давньогрецькій культурі.
50. Проблема особистості в античній культурі.
51. Сприйняття часу в грецькій культурі. Місце історичного жанру, статус історії та історика в духовній культурі греків.
52. Афіни і Спарта як духовні антиподи грецького світу.
53. Культурна специфіка доби архаїки, класики, еллінізму.
54. Культурний світогляд М.Т.Цицерона.
55. Поети, епікурейці, *homines novi*, римська молодь кінця республіки.
56. Принципат як соціокультурна конструкція.
57. *Pax Romana* від Августа до Антонінів. Формування і структура мегасоціуму середземноморського світу.
58. Загальний неокласицизм часу II ст. Грецьке Відродження і друга софістика.
59. Правління Северів і зміни релігійної свідомості Середземномор’я. Початок орієнтації *Pax Romana*.
60. Цивілізація раннього християнства.
61. Релігійно-культурний розвиток від Константина до Феодосія. Культурний світогляд Юліана. Монастичний рух, монастицизм. Догматична боротьба, ересі та ересіархи.
62. Освітня система пізньої античності.
63. Культура раннього середньовіччя.
64. Зріле середньовіччя.
65. Соціокультурні зміни Європи при переході від антику до середньовіччя.
66. Церква і розвиток монастичної культури в добу *Dark Ages*.
67. Середньовічні клірики як соціокультурна група.
68. Відродження XII ст. Університетська культура середньовіччя. Схоластика.
69. Народна культура середньовіччя.
70. Куртуазна субкультура.
71. Карнавал і гротеск у середньовіччі.
72. Культура Ренесансу.
73. Культура Нового Часу.
74. Європейське Просвітництво.
75. Кінець довгого середньовіччя.

76. Романтизм, позитивізм, декаданс.
77. Мистецтво як специфічна форма пізнання світу.
78. Мистецтво доби Амарни (характерні риси).
79. Мистецтво Архаїки. Стародавня Греція
80. Формування стилю “Високої класики” в античній скульптурі.
81. Візантійське мистецтво (образотворчі принципи в архітектурі та живописі).
82. Візантійські впливи в мистецтві Київської Русі.
83. Диференціація стилістичних особливостей іконопису Ф. Грека та А. Рубльова.
84. Дороманське мистецтво VI – VIII ст. (світогляд, пам’ятки), характерні риси.
85. Романське мистецтво. Архітектура та скульптура, характерні риси.
86. Мистецтво країн Західної Європи пізнього середньовіччя.
87. Готичний собор – модель середньовічного космосу (складові собору, теологічний зміст архітектурної форми та вітража).
88. Мистецтво Відродження в Італії.
89. Мистецтво Проторенесансу, його засновники.
90. Мистецтво раннього Відродження. Творчі портрети. Пам’ятки.
91. Високе Відродження та його найвищі мистецькі явища.
92. Ренесансні пам’ятки Франції.
93. Венеціанські колористи кін. XV – XVI ст.
94. Особливості Північного Відродження.
95. Світоглядні засади стилю бароко.
96. Стилiстичні особливості та пам’ятки бароко в Україні.
97. Парадигма стилю класицизму. Історія формування. Пам’ятки російського класицизму.
98. Стилiь романтизму, його представники у Франції та в Англії.
99. Реалiзм в мистецтві Франції.
100. Російська школа реалістичного мистецтва. Видатні представники. Пам’ятки.
101. Творчість Т. Шевченка – художника. Його світоглядна та стилістична еволюція. Аналіз творів.
102. Історія формування французького імпресіонізму.
103. Творчість Олександра Мурашка.
104. Пейзажизм в українському мистецтві другої половини XIX ст. – початку XX ст.
105. Характерні риси стилю Сецесіон. Історія його виникнення та хронологія існування. Пам’ятки.
106. Українська сецесія. Архітектурні пам’ятки.
107. Мистецтво товариства О. Бенуа “Мир искусства”.
108. Неовізантинiзм Михайла Бойчука.
109. Філософсько-історичні ідеї Ясперса. Концепція вісьового часу.
110. Неоеволюціоністський напрямок в культурології.
111. Структуралістський підхід до вивчення культури.
112. Функціоналістський підхід до вивчення культури.
113. Стадійні концепції соціокультурного розвитку людства.
114. Проблеми полілінійності історії. Захід і Схід в сучасних концепціях.
115. Проблема синтезу стадійного, полілінійного та цивілізаційного розуміння соціокультурного розвитку людства.

III. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

1. Ададуров В. Історія Франції : королівська держава та створення нації (від початків до кінця XVIII століття) : [посібник]. – Львів, 2002.
2. Андерсон Б. Уявлені спільноти : міркування щодо походження й поширення націоналізму. – 2-е вид., перероб. – К., 2001.
3. Асєєв Ю. Стили в архітектурі України – К., 1989.
4. Барт Р. Від твору до тексту // Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. – Львів, 2002.
5. Беньямін В. Вибране. - Львів, 2002.
6. Брайчевський М. Ю. Утвердження християнства на Русі. – К., 1989.
7. Брюховецька Л. І. Кіномистецтво : навч. посібник. – К., 2011.
8. Вебер М. Соціологія, загальноісторичні аналізи, політика. – К., 1998.
9. Виппер Б. Р. Введение в историческое изучение искусства. – М., 1985.
10. Гадамер Г.-Г. Истина і метод. – К., 2000. – 2 т.
11. Геврик Тит. Втрачені архітектурні пам'ятки Києва. – К., 1991.
12. Герчанівська П. Е. Культурологія: термінологічний словник. – К., 2015. – 439 с.
13. Гірц К. Інтерпретація культур : вибрані есе. – К., 2001.
14. Грушевський М. Історія української літератури : в 6 т., 9 кн. – К., 1993.
15. Грушевський М. С. Історія України–Русі. – Т. III–IV. – К., 1994.
16. Гузар І. Україна в орбіті європейської мислі. – Торонто-Львів, 1995.
17. Демчук Р. В. Храм Софії у символічному просторі Русі-України. – К., 2008.
18. Дзюба І. Між культурою і політикою. – К., 1997.
19. Дмитриева Н. А. Краткая история искусств : в 2 вып. – М., 1985.
20. Донцов Д. Історія розвитку української державної ідеї. – К., 1992.
21. Дорошенко Д. Нарис історії України : у 2 т. – К., 1991.
22. Еко У. Історія європейської цивілізації. Греція. – Харків, 2016.
23. Еліаде М. Священне і мирське ; Міфи, сновидіння і містерії ; Мефістофель і Андрогін ; Окультизм, ворожбитство та культурні уподобання. – К., 2001.
Енциклопедія українознавства. – Т. 1–4. – Львів, 1993-1994.
24. Жовтовський П. М. Монументальний живопис на Україні XVII – XVIII ст. – К., 1988.
25. Жолтовський П. Художнє життя на Україні в XVI – XVIII ст. – Т. 2. – К., 1968.
26. Історія європейської ментальності / ред. П. Дінцельбахер. - Львів, 2004.
27. Історія українського мистецтва : в 6 т. – К., 1967. – Т. 1-2.
28. Історія української культури / під ред. І. Крип'якевича. – К., 1994.
29. Історія української музики : в 3 т. – К., 1998 – 1990.
30. Кирило-Мефодіївське товариство. – Т. 1-3. – К., 1990.
31. Кнабе Г. С. Материалы к лекциям по общей теории культуры и культуре античного Рима. – М., 1993.
32. Культурологія : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / упоряд.: О. І. Погорілий, М. А. Собуцький. – 2-ге вид. – К., 2005.
33. Леві-Строс К. Структурна антропологія. – 2-е вид. – К., 2000.
34. Леві-Строс К. Первісне мислення. – К., 2000.
35. Маланюк Є. Нариси історії нашої культури. – К., 1992.
36. Матьє М. Э. Искусство Древнего Египта. – М., 1970.
37. Микитась В. Давньоукраїнські студенти і професори. – К., 1994.
38. Недошивин Г. А., Петрова О. Н. Сто встреч в мире искусства. – М., 1980.
39. Ничик В. М. Из истории отечественной философии конца XVII – начала XVIII в. – К., 1978.
40. Ничик В. М. Петро Могила в духовній історії України. – К., 1997.

41. Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації : соціокультурний розвиток людства. – К., 1996.
42. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. – К., 1997.
43. Петров В. Діячі української культури – жертви українського терору. – К.,1992.
44. Попович М. В. Нарис історії культури України. – К., 1998.
45. Саїд Е. Орієнталізм. – К., 2001.
46. Сміт Е. Нації та націоналізм у глобальну епоху. – 2-е вид., стереотип. – К., 2009.
47. Сторі Дж. Теорія культури та масова культура : вступний курс. – [Харків], [2005].
48. Толочко О. П. Київська Русь. – К., 1998.
49. Українська культура. Лекції за редакцією В. Антоновича. – К.,1993.
50. Українська культура: Історія і сучасність. – Львів, 1994.
51. Українська художня культура. – К., 1996.
52. Українське літературне бароко. – К., 1987.
53. Український середньовічний живопис. – К., 1976.
54. Фуко М. Археологія знання. - К., 2003.
55. Чумаченко Б. М. Вступ до культурології античності : навч. посібник. – К., 2009.
56. Шейко В. М. Історія української культури : навч. посібник. – 5-те вид., стереотип. – К., 2013.
57. Bennett T. Making Culture, Changing Society. The perspective of ‘culture studies’ // Cultural Studies. – № 21(4-5). – P. 610–629.
58. Colbey P. Semiotics for Beginners. – Cambridge, 1997.
59. Deleuze G. Logic of Sense. Columbia University Press, 1990.
60. Rorty R. Contingency, Irony, and Solidarity. Cambridge University Press, 1989.
61. Sontag S. Against interpretation, and other essays / S. Sontag. - 1st Anchor Book ed. - New York, 1990,1966.
62. Steele T. The Emergence of Cultural Studies : Adult Education, Cultural Politics and the "English" Question. – London, 1997.

IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання письмової екзаменаційної роботи за спеціальністю 034 «Культурологія» (освітня програма «Культурологія») здійснюється за 100-бальною шкалою (0 – 100 балів). Результати фахового вступного випробування за спеціальністю 034 «Культурологія» (освітня програма «Культурологія») визначаються шляхом **переведення екзаменаційної оцінки у шкалу від 100 до 200 балів.**

Оцінювання письмової екзаменаційної роботи за спеціальністю 034 «Культурологія» (освітня програма «Культурологія») здійснюється за критеріями, зазначеними у таблиці 1.

Таблиця 1

Кількість балів за письмову екзаменаційну роботу	Критерії оцінювання
	Абітурієнт правильно та у повному обсязі виконав усі три завдання, вміщені в екзаменаційному білеті, виявив глибоке розуміння їхньої суті та змісту, а також високий рівень

91 – 100	теоретичних знань і практичних умінь з фахових дисциплін. Відповіді абітурієнта засвідчують здатність до аналізу та інтерпретації засвоєного матеріалу, відмінне володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.
76 – 90	Абітурієнт правильно та у повному обсязі виконав не менше двох завдань, вміщених в екзаменаційному білеті, або правильно, але недостатньо повно, виконав усі три завдання. Відповіді абітурієнта засвідчують у цілому високий рівень засвоєння програмного матеріалу, здатність до його аналізу та інтерпретації, належне володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.
50 – 75	Абітурієнт правильно та у повному обсязі виконав не менше одного завдання, вміщеного в екзаменаційному білеті. Відповіді абітурієнта засвідчують задовільний рівень опанування програмного матеріалу і здатності до його засвоєння та інтерпретації, а також достатнє володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.
0 – 49	Абітурієнт не надав правильної та повної відповіді на жодне з питань екзаменаційного білета. Відповіді абітурієнта засвідчують незадовільний рівень опанування програмного матеріалу і здатності до його засвоєння та інтерпретації, недостатнє володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.

Абітурієнт вважається таким, що склав фахове вступне випробування за спеціальністю 034 «Культурологія» (освітня програма «Культурологія»), якщо його оцінка за письмову екзаменаційну роботу становить **50 – 100 балів**.

Переведення екзаменаційної оцінки у **200-бальну шкалу** здійснюється шляхом **подвоєння** балів, отриманих абітурієнтом за письмову екзаменаційну роботу відповідно до таблиці 2.

Таблиця 2

Таблиця відповідності оцінок за екзаменаційну роботу оцінкам за шкалою 100 – 200 балів

Бали за екзаменаційну роботу	Бали за шкалою 100 - 200	Бали за екзаменаційну роботу	Бали за шкалою 100 - 200	Бали за екзаменаційну роботу	Бали за шкалою 100 - 200
		67	134	84	168
50	100,0	68	136	85	170
51	102	69	138	86	172
52	104	70	140	87	174
53	106	71	142	88	176
54	108	72	144	89	178
56	112	73	146	90	180
57	114	74	148	91	182
58	116	75	150	92	184
59	118	76	152	93	186
60	120	77	154	94	188
61	121	78	156	95	190

62	124	79	158	96	192
63	126	80	160	97	194
64	128	81	162	98	196
65	130	82	164	99	198
66	132	83	166	100	200

У випадку, якщо результати фахового вступного випробування за 200-бальною шкалою становлять менше 100 балів (0 – 99 балів), абітурієнт вибуває з конкурсного відбору на спеціальність 034 «Культурологія» (освітня програма «Культурологія»)

Голова фахової атестаційної комісії

М. А. Собуцький